

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ ІНСТИТУТ

Факультет «Економіка та управління»
Кафедра «Менеджмент організацій»

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни «Основи підприємництва»
галузь знань 0701 – Транспорт і транспортна інфраструктура
напрямок підготовки 0701 – Транспортні технології (за видами транспорту)
спеціальність 6.070101 – Організація перевезень та
управління на транспорті

Курс – IV, семестр – 8

Горлівка – 2012

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1. Загальні положення

Робоча програма складена згідно з типовою програмою дисципліни «Основи підприємництва» спеціальності 6.070101 "Організація перевезень та управління на транспорті", складена у відповідності освітньо-професійною програмою бакалавра у напрямку 0701 – "Транспортні технології (за видами транспорту)" відповідно навчальному плану спеціальності 6.070101 "Організація перевезень та управління на транспорті".

В умовах становлення і розвитку ринкової економіки провідною формою господарювання має бути підприємництво - особливий вид виробничо-торгівельної діяльності, надання послуг чи посередництва, що характеризується повною свободою вибору та інноваційним характером діяльності, значною ймовірністю економічного ризику та чіткою орієнтацією на досягнення певного комерційного зиску. Як свідчить світовий досвід, саме підприємництво є потужним "локомотивом", спроможним істотно прискорити реформування вітчизняної економіки на ринкових засадах, на базі цього забезпечити належне зростання виробництва й добробуту населення.

1.2. Мета викладання дисципліни

Основною метою вивчення дисципліни "Основи підприємництва" – є систематизоване і комплексне уявлення організаційно-економічних основ підприємницької діяльності для різних суб'єктів господарювання.

Джерелом інформації для курсу є роботи вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з питань стану, розвитку та напрямів удосконалення підприємницької діяльності, статистична звітність, нормативно-технічна та нормативно-довідкова інформація, національне законодавство тощо.

1.3. Задачі вивчення дисципліни і основні вимоги до рівня засвоєння змісту дисципліни

Основними задачами вивчення дисципліни є:

- 1) вивчення характерних рис та загальної характеристики підприємницької діяльності;
- 2) висвітлення правових основ та організаційних форм підприємницької діяльності;
- 3) вивчення особливостей формування підприємницького капіталу;
- 4) набуття студентами навичок та умінь щодо формулювання типології підприємницької діяльності;
- 5) вивчення технології створення підприємства;

- б) вивчення організаційних аспектів підприємництва;
- 7) набуття студентами теоретичних та практичних навичок щодо оцінки ефективності підприємницької діяльності.

Після вивчення цього курсу **студент повинен знати:**

- сутність поняття та зміст підприємницької діяльності;
- правові основи та організаційні форми підприємництва;
- типи, види професійного підприємництва;
- технологію створення підприємницької структури;
- сутність і складові елементи підприємницького капіталу;
- можливі форми партнерських зв'язків;
- методичні основи аналітичної оцінки ефективності підприємництва.

Студент повинен вміти:

- оцінювати економічну ефективність капіталовкладень;
- розраховувати економічний ефект заходів при реалізації капіталовкладень;
- робити аналітичний аналіз інвестиційного проекту;
- застосовувати відповідні методи пошуку інноваційних ідей;
- аналізувати умови формування та ефективність використання підприємницького капіталу;
- оцінювати фінансово-господарське становище та перспективи розвитку фірми.

1.4. Перелік дисциплін, необхідних для вивчення даної дисципліни: "Основи економічної теорії", "Основи менеджменту", "Основи маркетингу".

1.5. Місце дисципліни в професійній підготовці спеціаліста

Зростання ефективності підприємництва неодмінно потребує підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних реалізувати у своїй діяльності вимоги ринкових відносин, менеджменту і бізнесу. Цим зумовлюється цілком зрозуміле і виправдане викладання дисципліни "Основи підприємництва", також і для студентів спеціальності "Організація перевезень та управління на транспорті", оскільки вони повинні бути озброєними новітніми, адаптованими до умов ринкових відносин, методами аналізу і оцінки економіки підприємства, сучасними методологією та методикою прийняття рішень щодо вирішення проблем управління як на макро -, так і на мікрорівні.

2. РОЗКЛАД НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН

Розподіл навчальних годин дисципліни «Основи підприємництва» за основними видами навчальних занять наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Розклад навчальних годин дисципліни «Основи підприємництва»

Види навчальних занять	Всього		Семестр
	годин	кредитів ECTS	8
Загальний обсяг дисципліни	54	2	54
- теоретична частина	32		32
1. Аудиторні заняття	34		34
з них:			
1.1. Лекції	16		16
1.2. Практичні заняття	16		16
2. Самостійна робота з них:	22		22
2.1 Опрацювання конспекту лекцій, вивчення наукової періодичної літератури.	12		12
2.2 Підготовка до МРК 1	5		5
2.3 Підготовка до МРК 2	5		5
3. Контрольні заходи – залік			

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

3.1. Семестр 8

3.1.1. Лекційні заняття

Тема і зміст лекцій дисципліни «Основи підприємництва» наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Теми і зміст лекцій семестр 8

Номер теми	Назва теми та її зміст	Обсяг лекцій, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Сутність і зміст підприємницької діяльності Сутність, цілі, ознаки підприємництва. Етапи розвитку підприємницької функції. Об'єкт і суб'єкт підприємницької діяльності. Роль і значення підприємництва в економіці.	2	1
2	Правові основи і організаційні форми підприємницької діяльності Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності: види, переваги та недоліки. Організаційно-економічні форми підприємницької діяльності. Типи ведення малого і середнього бізнесу в XXI столітті: основні риси, фактори за й фактори проти. Сутність франчайзингу, їх види, переваги та недоліки.	2	2
3	Технологія створення власної справи. Формування підприємницького капіталу Підприємницька ідея, її джерела і методи пошуку. Особливості стартапу. Омані початківців. Цілком легальні способи почати власний бізнес "з високого старту". Процедура державної реєстрації нового підприємства. Підприємницький капітал: сутність і складові елементи. Формування початкового (стартового) капіталу. Джерела формування підприємницького капіталу.	2	1,5

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4
4	Типологія підприємницької діяльності Типи професійної підприємницької діяльності – здійснення будь-якого виду виробничої діяльності і виконання посередницької функції. Основні і допоміжні види підприємницької діяльності. Посередницька підприємницька діяльність. Підприємництво у фінансовій сфері.	2	1,5
5	Стратегічне управління. Процедура вибору (формування) стратегії підприємництва Стратегічний підхід до управління підприємницької структури. Місія, цілі та завдання в системі сучасної підприємницької діяльності. Стратегії підприємництва. Основні види, стадії і фактори вибору.	2	2
6	Форми спільного підприємництва в міжнародному бізнесі Сутність і структура вільних економічних зон. Технополіси та досвід їх створення у розвинутих країнах. Сутність і особливості реєстрації офшорних компаній. Спільні підприємства та їх правовий статус.	2	1
7	Державне регулювання підприємницької діяльності Поняття і сутність державного регулювання економіки. Бюджетні витрати. Фактори, що визначають динаміку бюджетних витрат. Державний сектор. Регулювання платіжного балансу. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.	2	1
8	Рейдерство як вид бізнесу в умовах ринкової економіки Сутність операцій М & А. Рейдерство як спосіб недружнього поглинання. Найбільш поширені способи рейдерства. Гринмейл як метод корпоративного шантажу.	2	2
	Всього	16	12

3.1.2. Практичні заняття

Таблиця 3.2 – Теми і зміст практичних занять семестр 8

№ з/п	Назва теми практичних занять	Обсяг практичних занять, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Оцінка умов формування підприємницького середовища. Визначення суб'єктів підприємницької діяльності. Виявлення та з'ясування ролі і значення підприємництва в економіці.	2	1,5
2	Порівняльний аналіз організаційно правових форм підприємницької діяльності із визначенням переваг та недоліків кожної. Оцінка факторів, що впливають на вибір певної форми підприємництва. Визначення добровільних об'єднань підприємницьких структур.	2	1,5
3	Підприємницький капітал. Капітал статутний: аналіз умов формування статутного капіталу. Оцінка використання основного та оборотного капіталу. Оцінка економічної ефективності капіталовкладень. Порівняльна економічна ефективність капіталовкладень. Розрахунок економічного ефекту від реалізації капіталовкладень.	2	1
4	Організація діяльності підприємця. Аналіз типів професійної підприємницької діяльності. Методи пошуку підприємницьких рішень. Розгляд та з'ясування послідовності дій за умов проходження процедури державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності	2	1
5.	Оцінка інвестиційних та фінансових рішень підприємцем. Сучасні принципи і показники оцінки ефективності реальних (виробничих) інвестицій, адаптованих до сучасних умов господарювання.	2	1

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
6.	Оцінка фінансово-господарського становища та перспектив розвитку фірми.	2	1,5
7.	Методичні основи аналітичної оцінки ефективності підприємництва. Розрахунки показників ефективності підприємницької діяльності. Визначення пріоритетних напрямків підвищення ефективності підприємництва.	2	1,5
8.	Підприємницький успіх та характеристика професійної культури бізнесу: сутність і складники. Ділова етика підприємця. З'ясування основних правил та вимог до формування тексту ділових документів. Оцінка схильності до підприємництва і ризику. Загальна характеристика вітчизняних підприємців.	2	1
	Всього	16	10

3.1.3. Самостійна робота студентів

Мета самостійної роботи – засвоєння навчального матеріалу, що надається на лекціях та практичних заняттях, в рекомендованій навчально-методичній літературі, вивчення наукової та періодичної літератури, самостійне опрацювання окремих розділів навчальної програми та виконання реферату. Обсяг самостійної роботи наведений в табл. 3.1 і 3.2.

Теми рефератів для індивідуального завдання:

1. Етапи розвитку та основні складові підприємництва: історичний аналіз.
2. Умови формування підприємницького середовища.
3. Роль підприємництва у ринковій економіці.
4. Організаційно-правові форми підприємництва.
5. Підприємництво без стартового капіталу.
6. Сутнісна характеристика бізнес-плану.
7. Ключові фактори успіху: аналіз практичної діяльності підприємств.
8. Формування інформаційного поля підприємництва.
9. Загальна методологія розробки бізнес-плану.
10. Структура виробничого плану.
11. Вплив варіанту сценарію презентації бізнес-плану на прийняття

- рішення кредитору проекту.
12. Стратегічне планування в підприємницькій діяльності.
 13. Матриця конкурентного профілю підприємницької діяльності.
 14. Основні цілі і складові зовнішнього аналізу.
 15. Основне завдання та сутність внутрішнього аналізу.
 16. Підприємницький ризик: сутність, основні види.
 17. Структура та особливості складання бізнес-плану.
 18. Фінансові потреби фірми та умови повернення коштів кредиторам і інвесторам.
 19. Логіка розробки бізнес-плану.
 20. Стратегії підприємницької діяльності.
 21. Ризики підприємництва та заходи для зменшення їх негативного впливу на бізнес.
 22. Завдання розробки та структура бізнес-плану.
 23. Роль інновацій для розвитку та активізації підприємницької діяльності.
 24. Інструменти та інформаційні фонди винахідницької діяльності. Основні положення теорії розв'язання винахідницьких завдань та їх роль у створенні інновацій.
 25. Визначення місії і формування цілей діяльності фірми.
 26. Основні показники оцінки ефективності підприємницької діяльності.
 27. Способи та інструменти управління часом підприємця.
 28. Методи пошуку ідей підприємництва.
 29. Інновації як основна складова підприємництва.
 30. Портрет ідеального підприємця.

В результаті самостійної роботи майбутній фахівець повинен:

- вміти користуватися навчально-методичною, науковою та періодичною літературою;
- вміти працювати з законодавчими актами, нормами, положеннями, рекомендаціями, інструкціями, та іншими нормативними документами, що регулюють підприємницьку діяльність.

4. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Види контролю

Основні контрольні заходи:

- вхідний контроль
- поточний контроль;
- підсумковий (семестровий) контроль – залік;
- контроль знань з вивченої дисципліни.

4.2. Семестр 8

4.2.1. Перелік питань до вхідного контролю

1. Розкрити сутність та завдання економіки.
2. Охарактеризувати принципи ринкової економіки.
3. Навести переваги та недоліки ринкової економіки.
4. Навести типи економічних ресурсів.
5. Охарактеризувати підприємницькі спроможності як специфічний тип економічних ресурсів.
6. Охарактеризувати роль та значення підприємництва в економіці.
7. Навести основні організаційно-правові форм підприємництва.
8. Охарактеризувати франчайзинг як форму організації бізнесу.
9. Розкрити сутність підприємницької ідеї.
10. Навести методи пошуку підприємницької ідеї.
11. Навести джерела пошуку підприємницької ідеї.
12. Охарактеризувати посередницьку підприємницьку діяльність.
13. Навести види посередницької підприємницької діяльності, що проявляються у формі товарно-комерційної діяльності.
14. Розкрити сутність та поняття угоди.
15. Розкрити сутність стратегічного підходу до управління підприємницькою структурою.
16. Навести основні базові стратегії підприємницької діяльності.
17. Розкрити сутність державного регулювання економіки.
18. Розкрити особливості регулювання платіжного балансу.
19. Навести основні інструменти впливу держави на підприємницьку активність.
20. Вплив держави на підприємницьку діяльність – розробляти програму або не втручатись.
21. Розкрити сутність поняття "рейдерство".
22. Навести та охарактеризувати види рейдерства за інтенсивністю атак.

23. Сутність етики в підприємницькій діяльності.
24. Фактори успіху підприємницької діяльності: є рецепт або ні.
25. Навести найбільш перспективні напрями підприємницької діяльності відповідно до поточних умов; у майбутньому.

4.2.2. Перелік типових завдань до заліку

1. Охарактеризувати сутність та основні ознаки підприємницької діяльності.
2. Навести основні етапи розвитку підприємницької функції.
3. Охарактеризувати сутність, об'єкт та суб'єкти підприємницької діяльності.
4. Охарактеризувати роль та значення підприємництва в економіці.
5. Навести фактори, що впливають на вибір тієї чи іншої організаційно правової форми підприємництва.
6. Навести основні організаційно-правові форм підприємництва.
7. Розкрити сутність одноосібного володіння; навести його переваги та недоліки.
8. Навести та охарактеризувати види товариств (партнерств).
9. Розкрити сутність товариств (партнерств); навести їх переваги та недоліки.
10. Розкрити сутність акціонерних товариств; навести їх переваги та недоліки.
11. Навести організаційно-економічні форми підприємництва.
12. Навести та охарактеризувати чотири типи ведення малого бізнесу у XXI ст. (за результатами дослідження Королівського інституту Нідерландів).
13. Охарактеризувати франчайзинг як форму організації бізнесу. Навести види франчайзингу.
14. Навести сутність франчайзингу та охарактеризувати його переваги.
15. Навести сутність франчайзингу та охарактеризувати його недоліки.
16. Охарактеризувати методи пошуку підприємницької ідеї.
17. Охарактеризувати методи індивідуального творчого пошуку підприємницької ідеї.
18. Охарактеризувати методи колективного пошуку підприємницької ідеї.
19. Охарактеризувати методи активізації пошуку підприємницької ідеї.
20. Розкрити сутність стартапу та деякі цілком легальні (нетипові) способи почати власний бізнес "з високого старту".
21. Навести омани починаючих, за якими молоді люди не починають власний бізнес.
22. Навести процедуру державної реєстрації нового підприємства в Україні.
23. Розкрити сутність та складові елементи підприємницького капіталу.

24. Розкрити сутність стартового капіталу підприємницької діяльності. Охарактеризувати концепцію механізму схованих партнерських зв'язків.
25. Навести класифікацію кредитних операцій.
26. Розкрити сутність основних видів (типів) підприємницької діяльності.
27. Охарактеризувати сутність та види підприємницької діяльності, що пов'язана з виробництвом товару.
28. Охарактеризувати види посередницької підприємницької діяльності.
29. Охарактеризувати агентування та біржове підприємництво як види посередницької підприємницької діяльності.
30. Охарактеризувати товарно-комерційну діяльність та аукціонну торгівлю як види посередницької підприємницької діяльності.
31. Навести види фінансових посередників.
32. Розкрити особливості діяльності наступних видів фінансових посередників: комерційні банки та інвестиційні компанії.
33. Розкрити особливості діяльності наступних видів фінансових посередників: недержавні пенсійні фонди та страхові компанії.
34. Розкрити сутність та види торгівців цінними паперами.
35. Розкрити сутність стратегічного підходу до управління підприємницькою структурою.
36. Охарактеризувати сутність місії, мети та задач в системі сучасної підприємницької діяльності.
37. Охарактеризувати процедуру формування стратегії підприємницької структури.
38. Навести та охарактеризувати базові стратегії підприємницької діяльності.
39. Навести та коротко охарактеризувати основні форми спільного підприємництва у міжнародному бізнесі.
40. Навести сутність і структуру вільних економічних зон.
41. Навести сутність вільних економічних зон. Визначити переваги, які отримує країна при створенні вільних економічних зон.
42. Розкрити сутність технополісів. Охарактеризуйте позитивні ознаки створення технополісів у Японії, які могла б запозичити Україна.
43. Розкрити сутність технополісів. Визначити переваги і недоліки діяльності технополісів.
44. Розкрити сутність офшорного бізнесу. Навести основні причини виникнення й інтенсивного розвитку офшорного бізнесу.
45. Розкрити сутність спільного підприємства як форми спільного підприємництва. Навести переваги та мотиви створення спільних підприємств.
46. Навести фактори ефективності виробництва, що обумовлені підприємницькою діяльністю у вигляді спільного підприємства.

47. Розкрити сутність та форми державного регулювання економіки.
48. Розкрити сутність державних бюджетних витрат. Навести фактори, що впливають на суму та динаміку бюджетних витрат.
49. Охарактеризувати сутність, особливості виникнення та необхідність існування державного сектору економіки.
50. Розкрити особливості регулювання платіжного балансу.
51. Охарактеризувати зміст та мету державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Навести інструменти державного впливу на зовнішньоекономічну діяльність.
52. Охарактеризувати зміст та мету державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Навести два основні напрями зовнішньоекономічної політики держави.
53. Розкрити сутність понять "злиття" та "поглинання" в інтерпретації рейтингового агентства АТ Kearny.
54. Розкрити ціль злиття та поглинання. Охарактеризувати економічну доцільність угод М&А згідно сучасних досліджень.
55. Розкрити сутність поняття "рейдерство". Рейдерство та угоди М&А – є різниця або немає? На який рівень рентабельності націлені рейдери?
56. Навести класифікацію рейдерства за інтенсивністю атак та дотримання законів.
57. Навести найбільш розповсюджені способи захвату підприємств, що використовують рейдери.
58. Охарактеризувати "замовлену приватизацію" та "фіктивне банкрутство" як способи захвату підприємств, що використовують рейдери.
59. Охарактеризувати "додаткову емісію" та "кишеньковий регістратор" та як способи захвату підприємств, що використовують рейдери.
60. Розкрити сутність грінмейлу як методу корпоративного шантажу.

5. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

5.1. Основна та додаткова література

Основна:

1. Бусыгин А.В. Предпринимательство: Основной курс. – М.: ИНФРА-М, 1997.
2. Геммерлинг Г. Практический курс предпринимательства (самоучитель). -М.: Лаборатория базовых знаний, 1999.
3. Глущенко Е.В. Основы предпринимательства. - М.: Вестник, 1996.
4. Дынкин А.А., Стерлий А.Р., Тулин И.В. Предпринимательство в конце XX века.- М.: наука, 1992.

Додаткова:

1. Крысин А.В. Безопасность предпринимательской деятельности. – М.: Финансы и статистика, 1996.
2. Крулькевич М.И., Сапицкая И.К. Диагностика ситуаций и обоснование предпринимательских решений. – Донецк, ДонГУ, 1996.
3. Курс предпринимательства / под ред. В.Я.Горфинкеля. – М.: ЮНИТИ, 1997.
4. Лапуста И.Г., Шоршукова Л.Г. Риски в предпринимательской деятельности. – М.: ИНФРА-М, 1998.
5. Мочерний С.В., Чеботар С.І. Основи підприємницької діяльності. Навчальний посібник. – К.: ВЦ "Академія", 2001.